

Pripravljajmo se na povratek!

Kaj radi ugiblujemo, kdaj se bomo vrnili domov. Z zanimanjem čitamo časopise in sedimo ob radiu, da nam ne bi ušla nobena vest, o kateri se nam zdi, da približuje dan našega povratka v domovino. Radovednosti nekaterih pa to še ni zadosti, zato hlatajo za novicami, ki jih raznašajo razni "novičarji", kateri z izmišljotinami in potvorjenimi vestmi nestrpnem prižigajo zapeljivo lučko lažnega upanja. Upanje in obupavanje iz dneva v dan je kronična bolezen vseh hlatačev za novicami, ki vsako vest verjamejo in zato nemalokrat nasedejo najbolj neverjetnim čenčam.

Pretekla vojna je prinesla polno presenečenj, ki so račune politikov, kateri so hoteli kaj vnaprej določiti, temeljito prekržala. Tako je tudi težko predvidevati, kdaj bodo razmere v Jugoslaviji tako dozorele, da se bomo mogli vrniti. ~~So~~ je gotovo pravica mora zmagati nad krivico. Zato nam zdrava pamet narekuje upanje, da strašna vojna, ki je za nami, ni bila zastonj, in da bomo v končni ureditvi zemeljske obče tudi mi našli človeka vredno in dostojno življenje v svoji domovini, kar nam po vseh načelih demokracije pripada.

Na povratek v domovino pogostokrat mislimo, nekaj pa pri tem pozabljamo, to, da se moramo ^{na} vrnitov domov že v begunstvu temeljito pripraviti. Mar mislite, da bo, ko bomo doma, res vse tako lepo in srečno, kot si tu v svojem domotožju predstavljamo in želimo? Ne miru in ne sreče ne bo, tudi zadovoljstva ne in ne pravice, če si tega ne bomo priborili sami in s svojim pridnim delom zaslužili.

Ali pa v tem pravcu kaj delamo? Polagama se moramo vsi sprizajziti z mislijo, da sla po maščevanju, hujskanje in grožnje našega naroda ne bodo daleč privedle. Nujno je treba vse take strasti temeljito izkoreniniti, ker le prečiščeni in prerajeni bomo mogli s svojim delom pokazati svojim nasprotnikom, da znamo bolj umevati smisel demokracije in delo za dobrobit slovenske skupnosti kakor oni.

Zadnjič smo napisali članek o škodljivosti brezdelja. Delati moramo! Pa ne mislimo v tem samo materielno delo, še več je vredno delo za narod, za narodno skupnost, za našo slovensko idejo, za narodno poštenje.

V domovino se moramo vrniti pripravljeni, enotni. Zato moramo v begunstvu izkoristiti vsak trenutek, da pripomoremo k čim večji povezanosti slovenskega življa na tujem, vsako naše dejanje mora koristiti skupnosti našega begunstva in hkrati vsega slovenskega naroda. Vse premalo je razgibano naše kulturno življenje, vse premalo se zanimamo za našo pripravo na vrnitev.

Tu je čas naše inteligence, naših voditeljev, tu je čas za vse tiste, ki hočejo biti zvesti sinovi domovine. Ni na mestu skrivati se in odtegovati se delu za skupnost sedaj, ko je narod v največji stiski. Ni čas za špekulacije in črno borzo, ni čas za prerekanje! Če hočemo uspeti, moramo s skupnim delom in požrtvovalnostjo na vseh področjih našega udejstvovanja izkoristiti vse svoje sile!

Koliko je bilo storjenega? Ne moremo se ravno pohvaliti. Za uspeh je treba načrta. Tega ni. Kdo ga bo izdelal? Imamo ljudi in pričakujemo od njih. Ne pričakujemo od njih pa samo tega. Treba je počistiti vse slabo, vse nesposobno, vse gnilo in začeti znova,

kajti le tako se bodo mogli pripraviti na pohod pravice v domovino. Hitino, čas kliče!

ROSENER-DACHAU LTD

Slovenski duhovnik, ki je bil domobranski kurat, je 5.t.m. pisal iz Dachaua svojemu sobratu, bivšemu kuratu, tole pismo:

"Kar se mene tiče, sem zdrav. Čutijo se pač še posledice taborišča, oziroma mučenja v Ljubljani. To menda veš, da me je general Röscner dve uri zasliševal in lastnoročno pretepeval. Ko so me pripeljali k njemu, me je par trenutkov gledal, potem pa brez besede začel klofutati in brecati. Nato se je začelo zasliševanje, med katerim je dejal: "Ich werde alle Pfaffen ausrotten!" - Nato so me dali na stol in on me je natepal s palico, Holupsky pa s pestjo po zobeh, - dve uri! - To je bil uvod. Pozneje so me večkrat obesili, pekli itd. Pa hujše so bile dušne muke. Mučili so me res rafinirano. Bil sem n.pr. prepričan, da si Tizaprt in moj brat Ivan tako so posnenali glasove. Glede tebe so me zasliševali, kam sem dal denar, ki sem ga dobil od Tebe, in, za kaj. - Jasno, da je šlo samo za to, da bi kurate odstranili iz domobranstva. Od mene pa so hoteli izsiliti priznanje, za stvar, ki je ni bilo. Grozno je bilo. Povedati se sploh ne da. Danes se čudim, da sem sploh prenesel. Sicer sem pa molil toliko, kot še nikdar v življenju ne.

Hudo je bilo tudi v taborišču. Največ sem trpel od sobratov. Edini, ki je bil dober in pameten in previden v sodbah je bil dr.Hrastelj, ravnatelj Cirilove tiskarne v Mariboru. Popolni partizani pa so bili: dravograjski prost Munda, župnik Ledinek, kaplana Orozel in Podpečan, potem starokatoliški iz Ljubljane Jerin Rado in Prinorci: Skrlj (partizan), Piščanec, Premrl etc. Proglasili so me za SS ovaduha in špijona, da sem moril otroke in stare babe streljal etc. In vse to so ti - razen Hrastelja verjeli! Našega škofa bi ti ljudje lastnoročno obesili. Grozno, kaj so o njem govorili. Bili so popolnoma pod partizansko propagando. Proti koncu je bilo malo boljše. Delal sem na raznih konandah. Lumpenkommando - sortirali smo perilo in obleko pomorjenih židov - moških, žena in otrok! Gaertnerci, Heimarbeit, nazadnje v marcu in aprilu pa sem bil na plantaži, kjer sem n.pr.oral za krompir in ga pozneje tudi sadil. Pa vprežen s tovariši v plug!!!Ko smo korakali na delo, so otroci v nas pljuvali, metali kamenje in blato etc.etc. Se lepše stvari! Gore mrličev, uši, lakota, klofute, brce, etc. Hvala Bogu, prestano je! Sijajne duhovne vaje! Bogu bodi hvala zanje!"

Eno sodišče ukinili - drugo ustanovili

Poročali smo, da so komunisti v Ljubljani na zahtevo iz inozenstva ukinili sodišče narodne časti. Ista številka Uradnega lista pa je objavila ustanovitev "Vrhovnega sodišča v Ljubljani" in prinesla že tudi imenovanja sodnikov tega sodišča.

Imenovani so: - Za predsednika Žigon Alojzij, sodnik okr. sodišča v Ljubljani.

Za sodnike: dr.Gaber Milko, dr.Petelin Bogdan in dr.Mastnak Lavoslav, sodniki kasacijskega sodišča v Ljubljani, dr.Rupnik Vladimír, dr.Stojković Gašper in Habermuth Avgust, sodniki apelacijskega sodišča v Ljubljani, dr.Gruden Ludvik, tajnik kasacijskega sodišča v Ljubljani, Černe Josip, starešina okrajnega sodišča v Ormožju, dr.Vasić Ivan, dr.Gros Davorin, odvetnika v Novem mestu.

Kako važnost dajejo temu Vrhovnemu sodišču, piše Slov.por. z dne 26.avg.: "V naši novi sodni organizaciji ima vrhovno sodišče neprimerno večji pomen in važnost, kot ga je imelo kasacijsko sodišče v bivši Jugoslaviji. Po poti nadzorstvene pritožbe javnega tožilca more priti v končni pretres vsaka pravna zadeva pred vrhovno sodišče. Vrhovno sodišče daje podrejenim sodiščam tudi obvezna naved

dila o vprašanjih sodne prakse na področju zakonodajstva. Vrhovno sodišče bo torej tisti vrhovni pravosodni regulator, ki ne bo skrbel samo za skladnost sodstva v vseh podrejenih okrajih in okrožjih, temveč bo s svojimi navodili v okviru zakonov pomagal ustvarjati novo pravo."

Razumljivo je, da so komunisti na tako vplivna mesta postavili svoje najbolj zagrizene ljudi. Sam "Slovenski poročevalec" pri vsakem podčrtava njegovo pripadnost in zasluge za OF takole: Žigon Alojzij. Od vsega začetka se je pridružil Osvobodilni fronti, bil je član in dalj časa predsednik matičnega odbora OF za pravosodne ustanove. - Dr. Milko Gaber. Vso dobo okupacije je bil pristaš narodno osvobodilnega gibanja ter je bil zaradi tega preganjan in nekaj časa zaprt. - Dr. Petelin Bogdan. Med okupacijo je bil dolgo dobo interniran kot rezervni oficir v internacijskih taboriščih v Nemčiji in Italiji. - Habermuth Avgust. Osvobodilnemu pokretu se je pridružil od vsega početka in ga je prištevati med aktiviste OF. - Dr. Mastnak Lavoslav. Ves čas okupacije je bil vnet pobornik ideologije OF. - Dr. Stojković Gašper. Ves čas okupacije je bil vnet pobornik ideologije OF. - Černe Jože. Pridružil se je takoj osvobodilnemu gibanju in je na osvobojenem ozemlju v Beli Krajini sodeloval v raznih funkcijah, nato je bil član oz. tajnik izvršnega NOO v Novem mestu. Imenovanje za sodnika Vrhovnega sodišča federalne Slovenije ga je zateklo na položaju predsedstvenega tajnika sodišča slovenske narodne časti. - Dr. Ludvik Grušen. Je aktivist OF, bil je član izvršnega odbora OF za pravosodne ustanove in član izvršnega odbora OF v taborišču v Padovi, kjer se je nahajal eno leto. - Dr. Ivan Vašič. Sodeloval je pri Sokolu in tam zavzemal vidne funkcije. Osvobodilni fronti se je pridružil od vsega začetka. Bil je interniran na Rabu in v Nemčiji. Na osvobojenem ozemlju je zavzemal vidne funkcije. - Dr. Gros Davorin. Je soustanovitelj OF organizacije v Novem mestu, aktivist in organizator.

NA LJUBLJANSKEM STADIONU NASTOPAJO BOLJŠEVIŠKI SPORTNIKI. Ob priliki lahko-atletskih tekem, ki jih prireja fizikalno društvo - kakor sedaj imenujejo komunisti v Ljubljani svoje telesnovzgojne organizacije - so dne 8. in 9. t. m. nastopili tudi atleti in atletinje iz boljševiške Rusije. - Isti večer so po poročilih "Slovenskega poročevalca", nastopili tudi pri plavalnih tekmah za prvenstvo Jugoslavije (ob sodelovanju Črne gore, Srbije, Slovenije, Vojvodine in Hrvatske), ki so bile na športnem plavalšču Ilirije.

KEMIČNA TOVARNA V MOSTAH V LJUBLJANI pred vojaškim sodiščem. Obsojeni: Herbert Valenčak na smrt z ustrelitvijo, vsi drugi na prisilno delo, izgubo častnih pravic in zaplenbo inovine. Končno je zaplenjena inovina pravne osebe kemične tovarne.

TVRDKO SCHICHT V OSIJEKU je sodišče narodne časti v Osijeku obsodilo na zaplenbo celokupne

inovine, lastnike pa na različne kazni.

SLABA LETINA V SLOVENIJI. Tanjug je objavil sledeče poročilo: Zaradi toče in suše bo letošnja letina v Sloveniji slaba. Posebno slabo kaže fižol, seno in otava. Hmelj bo dal le tretjino prejšnjih trgov. Vinogradi so dobro obrodili, dočim bo sadja zelo malo. V okolici Strigove, Slatine-Radenci, Kapele, Dol. Lendave in Ormoža so vinogradi in žito uničeni do 50%. Okrog Ptujja je toča uničila do 70% vinogradov. Velika škoda je tudi okrog Novega mesta, kjer so poljski pridelki, sadovnjaki in vinogradi uničeni od 25 - 70%. V celjskem in ptujskem okrožju je toča uničila 30 - 50% letine. V mežiškem okraju je uničeno posebno veliko žita in sadja. V mariborski okolici je toča uničila ponekod 50% koruze in vinogradov.

CUDNO REŠEVANJE VPRAŠANJA SLOVENSKEGA ŠOL-STVA. Pod gornjim naslovom prinaša Primorski dnevnik z dne 7. sept. sledeče: Na čelu zavezniških slovenskih šol v novoustanovljenih provincah Trsta in Gorice, stojita šolska nadzornika kot predstavnika vsega zavezniškega šolstva. To šolstvo je pod vodstvom šolskih superintendantov, g. Rubinija za tržaško provinco in gospoda De Veitta za goriško provinco. Kakor znano vrši superintendant funkcije nekdanjega kraljevskega providetorca. Vrhovno vodstvo nad vsem šolstvom v Julijski Krajini pa vrši zavezniški šolski referent poročnik g. Simoni, šol. ref. pri ZVU, ki je imenoval za šolskega nadzornika slovenskih šol na Goriškem, dr. Kacina. Mislimo, da je to profesor dr. Kacin, ki je počeval na domobranski, nacifašistični slovenski gimnaziji v Gorici. Kakor smo poročali že pretekle dni, nameravajo imenovati zavezniške vojaške oblasti za tržaškega nadzornika slovenskih šol Mediča znanega fašističnega didaktičnega ravnatelja ali pa dr. Barago Srečka, domobranskega sodelavca z nacifašisti, ki je zbežal iz Starega trga na Kranjskem, od koder je doma.

NA ŽIVCE JI GRELO. Slovenski komunisti bijejo zdaj boj za vsakega slovenskega človeka, ki živi na tujem, da bi ga dobili domov. Marsikak bivši vojni ujetnik in pregnanec pa se noče vrniti, ko izve za dejansko stanje v Titovini. Vsega tega smo seveda krivi mi, politični begunci, ki tem ljudem odpiramo oči. Takole se jezi Lj. pr. z dne 5. t. n.: "Repatriiranci, ki se vračajo domov, vedo o belogardističnih beguncih mnogo povedati. Saj to so tisti, ki so jim odsvetovali, da bi se vrnili domov. To so tisti, ki tik za nejo pripovedujejo alarmantne novice, da je general Lihajlovič že zasedel Sarajevo in da se bliža Beogradu. To so vsi oni, ki dan za dnem obiskujejo izseljeniške transporte in ubijajo vse veselje pregnancev, ki se po dolgih letih vračajo domov. Pripovedujejo jim, da doma niso zaželeni, da jih čaka sužnost in da zanje v novi Jugoslaviji ni izgledov.

Precej je teh izvržkov. Žive po taboriščih ali privatno v Beljaku, St. Veitu, Judenburgu, Celovcu in Solnogradu, kjer je celo ustanovljen nacionalni odbor, ki legalno posluje in organizira vse tiste, ki so Jugoslaviji sovražni. - Ni čudno da so nekateri izseljenci, ki so dolga leta živeli pod pritiskom nemške propagande, zapadli premeteni propagandi in so odlašali ali celo odklonili povratek v domovino. Doma jih pa čaka zapuščenost zemlja in porušen dom, ki ga bo treba do zine popraviti. Kdo bo nosil odgovornost za ta velik zločin? - Kako je to mogoče, da se ti zločinci prosto kretnajo in jih pri njihovem podlem delovanju nihče ne ovira? V svoji izdajalski kampanji dobe zaslombo v tistih inozemskih reakcionarjih, katerih besede so polne demokracije, ki pa dejansko na vsakem koraku izdajajo pravice ljudstva in zatirajo narode.

PROSTORE PROSVETNE ZVEZE v Ljubljani ima zdaj zasedene Društvo za kulturno sodelovanje Slovenije s Sovjetsko Rusijo.

POVIŠANJE ŽELEZNIŠKIH TARIF. S 1. t. n. so železniške tarife na Primorskem povišane za 300%.

URLI SO: Amalija Zlender, Lj., Terezija Gabrijelčič, vd. dvor. sv. Lj.; Marija Senrl, vd. po šol. upr. Lj.; Ivan Vidmar, pošt. ravnatelj v p. Lj.; Oskar Malič, Lj.; Julijana Zagorc, vd. Bajda, Trbovlje; Vladimir Skodlar, pošt. uradnik Lj.; Fabjan Helena, roj. Oblak, vd. po žel. poduradniku Lj.; dr. Zibert Ivan, muzejski kustos v p. Ježica; Vinko Prešern, krojač Nar. gled. Ljubljana; Bizjak Anton, magistr. uslužb. vp. Lj.; Merkel Antonija, roj. Kodrič, vd. po zdravniku Lj.; Škerjanec Viktor, žel. vozovni preglednik (se pon. srečil) Lj.; Danica Kiferle, učiteljica, Bergen-Belsen; Habjan Vinko, gostilničar Lj.; Jože Ravnikar, Radeče; Franc Kalin, Ljubljana; Tine Ocvirk, dipl. jurist Sv. Lovrenc; Jakob Zafušnik, Lj. v Cankovi.